

สหภาพยุโรปและอิตาลี : การพิจารณาคดีสองชั้นศาลนานถึง 9 ปี ถือว่าละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร

กาญจนา ปัญญานนท์*

สาระสำคัญ :

การพิจารณาคดีของศาลอิตาลี โดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ รวมกันกว่า 9 ปี เป็นการพิจารณาพิพากษาคดีเกินกว่าระยะเวลาอันสมควร จึงละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปพิพากษาให้สาธารณรัฐอิตาลี ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

หลักกฎหมายสำคัญ :

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ค.ศ. 1950¹ มาตรา 6 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “...บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร...”

รายละเอียดของเรื่อง² :

คดีนี้ นายเดวิด เบร์ตานหย่า ฟ้องคดีต่อศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปว่า เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992 ตนได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่งอิตาลี ต่อมาได้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์และคดีถึงที่สุดเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 2001 รวมระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาทั้งสิ้น 9 ปี 3 เดือน 7 วัน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ศาลทั้งสองชั้นศาลใช้เวลาในการพิจารณาคดีรวมกว่า 9 ปี นั้น เป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรตามที่รับรองไว้ในมาตรา 6 วรรคหนึ่ง แห่งอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ เมื่อต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องขอให้รัฐ (สาธารณรัฐอิตาลี) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากความล่าช้าเกินสมควรในการพิจารณาพิพากษาคดีข้างต้นต่อศาลอุทธรณ์ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว แต่ศาลอุทธรณ์ใช้เวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนี้นานกว่า 3 ปี จึงเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร

* พนักงานคดีปกครองชำนาญการพิเศษ กลุ่มสนับสนุนวิชาการคดีปกครอง สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

¹ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า อนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

² คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป เลขที่ 64886/01 ลงวันที่ 12 มกราคม 2023 ระหว่าง เบร์ตานหย่า กับ สาธารณรัฐอิตาลี [Online], retrieved from https://europa.camera.it/sites/europa/files/europa/osservatorio_edu/sentenze/CASE_OF_BERTAGNA_v_ITALY.pdf เมื่อ 11 มิถุนายน 2567.

ซ้ำอีกครั้งด้วย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปเพื่อขอให้สาธารณรัฐอิตาลีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

รัฐบาลอิตาลีให้การว่า ความล่าช้าในการพิจารณาคดีมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีเองที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่ศาลสั่งได้ภายในเวลาที่กำหนด รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 1 ปี 4 เดือน สาธารณรัฐอิตาลีจึงไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดสิทธิดังกล่าว

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปพิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา 6 วรรคหนึ่ง แห่งอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน บัญญัติว่า “...บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร...”³ กรณีนี้เมื่อคดีได้รับการพิจารณาโดยศาลของประเทศสมาชิกและคดีถึงที่สุดแล้ว คู่ความหรือคู่กรณีเห็นว่า ตนถูกละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป หากศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปพบว่า มีการละเมิดสิทธิดังกล่าว ศาลมีอำนาจสั่งให้รัฐสมาชิกชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ โดยสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรเป็นสิทธิที่มีความสำคัญและถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งของพลเมืองยุโรปและเป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกละเมิดได้ ซึ่งการเยียวยาที่ดีที่สุด คือ การป้องกัน ไม่ใช่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากค่าสินไหมทดแทนเป็นเพียงการบรรเทาหรือเยียวยาความเสียหายภายหลังเท่านั้น ดังนั้น รัฐสมาชิกจึงมีหน้าที่ในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมโดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยในการพิจารณาว่ามีการละเมิดสิทธิดังกล่าวหรือไม่นั้น พึงพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบกัน ได้แก่ ความซับซ้อนของคดี พฤติกรรมของคู่กรณีที่อ้างว่าถูกละเมิดสิทธิ พฤติกรรมของศาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณา และความสำคัญของคดีที่มีต่อโจทก์หรือผู้ฟ้องคดี คดีนี้แม้พฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีเองจะส่งผลให้มีความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมอิตาลี แต่ระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีในสองชั้นศาลที่มีระยะเวลายาวนานกว่า 9 ปี ยังคงถือว่าเกินกว่าระยะเวลาอันสมควร จึงเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรตามที่รับรองไว้ในมาตรา 6 วรรคหนึ่ง แห่งอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คดีมีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อคดีแรกถึงที่สุดในศาลชั้นอุทธรณ์แล้ว การที่ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อขอให้สาธารณรัฐอิตาลีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดอันเกิดจากการที่ศาลใช้เวลาพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวเกินกว่าระยะเวลาอันสมควร อันเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร แต่ปรากฏว่าในคดีที่สองศาลอุทธรณ์ใช้เวลาพิจารณาพิพากษาคดีนี้เกินกว่า 3 ปี จะถือว่าความล่าช้าดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือไม่ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประเด็นนี้

³ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

Art. 6 (Right to a fair trial) “... everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. ...”

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้วินิจฉัยแล้วในคดีระหว่างคอคเคียเรลล่า กับ สาธารณรัฐอิตาลี⁴ ว่า ระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากการพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าเกินสมควรของศาลอุทธรณ์ คือ 3 ปี และเมื่อศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาให้รัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรแล้ว ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเบิกจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาคดีควรจะอยู่ในระยะเวลา 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ หากมีความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดี ตลอดจนความล่าช้าในการชำระหนี้ตามคำพิพากษาเนื่องจากมีขั้นตอนการขอรับชำระที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน ความล่าช้านี้ถือเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีของตนภายในเวลาอันสมควรซึ่งได้รับการรับรองไว้ในมาตรา 6 วรรคหนึ่งแห่งอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่นกัน เมื่อคดีนี้ศาลอุทธรณ์ใช้เวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีเกินกว่า 3 ปี กรณีจึงเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรตามมาตราดังกล่าว และสมควรที่ศาลจะกำหนดค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำพิพากษาของศาล :

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปพิพากษาให้สาธารณรัฐอิตาลีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี โดยให้ชำระค่าสินไหมทดแทนที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้เป็นเงิน 2,900 ยูโร และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเป็นเงิน 4,132 ยูโร โดยให้ชำระภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากชำระเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาข้างต้นให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 ของต้นเงินดังกล่าว

ข้อสังเกต⁵ :

ระยะเวลาพอสมควรในการพิจารณาพิพากษาคดี คือ ระยะเวลาที่พอเหมาะต่อการตัดสินใจคดีใดคดีหนึ่ง ไม่เร่งรัดเกินไปจนอาจทำให้เสียความยุติธรรม แต่ก็ไม่ช้าจนเกินไปเช่นกัน และต้องเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน โดยในกระบวนการพิจารณาจำเลยหรือผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องมีเวลาพอสมควรในการทำความเข้าใจข้อกล่าวหาและสืบหาพยานหลักฐานเพื่อประกอบการทำคำให้การเพื่อโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อกล่าวหาหรือข้ออ้างของโจทก์หรือผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ศาลควรมีระยะเวลาในการพิจารณาพยานหลักฐานจากทั้งสองฝ่ายอย่างรอบด้านและครบถ้วน เพื่อให้ผลการพิจารณา

⁴ คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (ประชุมใหญ่) เลขที่ 64886/01 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2006 ระหว่าง คอคเคียเรลล่า กับ สาธารณรัฐอิตาลี [Online], retrieved from <https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22appno%22:%2264886/01%22,%22itemid%22:%22001-72929%22}}> เมื่อ 4 มิถุนายน 2567.

⁵ รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ศาลโปรตุเกส และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร โปรดดู Kanjana Panyanon, "A responsabilidade do Estado por violação do direito a uma decisão judicial em prazo razoável : um estudo da experiência europeia e uma proposta para a Tailândia" (Dissertação de Mestrado em Direito Administrativo, Mestrado em Direito Administrativo, Escola de Direito, Universidade do Minho, 2017).

พิพากษาออกมาอย่างเที่ยงธรรมปราศจากข้อสงสัย อย่างไรก็ตามก็ดี ระยะเวลาดังกล่าวจะต้องไม่เน้นเข้าจนเกินสมควร โดยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาระยะเวลาพอสมควรไว้ ดังนี้⁶

1. ระยะเวลาพอสมควรสำหรับการพิจารณาพิพากษาคดี

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้พิจารณาจากมาตรฐานกลางของระยะเวลาการพิจารณาคดีในรัฐสมาชิกแล้ววินิจฉัยวางหลักว่า ระยะเวลาที่พอสมควร คือ ระยะเวลา 3 ปี สำหรับการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ระยะเวลา 2 ปี สำหรับชั้นอุทธรณ์ และระยะเวลา 1 ปี สำหรับชั้นฎีกา เว้นแต่จะเป็นคดีที่โดยธรรมชาติของคดีต้องการความรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษา กรณีเช่นนี้กรอบระยะเวลาอาจลดลงได้

2. หลักเกณฑ์การพิจารณาว่ามีการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควร

ระยะเวลาตามที่ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปวางหลักไว้ในข้อ 1. เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่ามีการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรเท่านั้น การที่ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปจะพิจารณาว่ามีการละเมิดสิทธิดังกล่าวหรือไม่ ศาลจะพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย ได้แก่ ความซับซ้อนของคดี พฤติการณ์ของคู่กรณีที่ยังอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิ พฤติการณ์ของศาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณา และความสำคัญของคดีที่มีต่อโจทก์หรือผู้ฟ้องคดี

2.1 ความซับซ้อนของคดี

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้วางหลักว่า ความซับซ้อนของคดีอาจเกิดจาก

(1) ความซับซ้อนของข้อเท็จจริง เช่น คดีเกี่ยวกับขบวนการฉ้อโกงข้ามชาติ หรือคดีอาญาที่ต้องมีการสืบพยานหลายปาก หรือคดีที่ต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ โดยกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน หรือเป็นคดีที่มีผู้เกี่ยวข้องในคดี เช่น โจทก์ จำเลย หรือพยานจำนวนมาก หรือคดีที่มีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือที่ต้องรวบรวมหรือตรวจสอบเป็นจำนวนมาก เช่น ในคดี Boddaert กับ ราชอาณาจักรเบลเยียม⁷ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปวินิจฉัยว่า ระยะเวลาการพิจารณาพิพากษาคดี 6 ปี 3 เดือน เป็นระยะเวลาอันสมควรแล้ว เพราะคดีดังกล่าวเป็นคดีฆาตกรรมที่มีความซับซ้อนและต้องสืบพยานควบคู่กันไปกับคดีฆาตกรรมอีกสองคดี เป็นต้น หรือเป็นคดีที่การค้นหายานหลักฐานมีความยุ่งยาก เช่น คดีฟอกเงินหรือคดีที่มีการโอนเงินผ่านหลายประเทศที่มีผู้เสียหายในหลายประเทศ จึงต้องประสานงานกับองค์การตำรวจสากล (Interpol) และทีมงานกฎหมายในหลายประเทศ หรืออาจเป็นคดีฉ้อโกงข้ามชาติ (White-collar crime) ซึ่งมีความซับซ้อนมาก เพราะเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับบริษัทข้ามชาติ

⁶ Kanjana Panyanon, *op. cit.* 5

⁷ คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป เลขที่ 12919/87 ลงวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ. 1992 ระหว่าง Boddaert กับ ราชอาณาจักรเบลเยียม [Online], retrieved from <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57768> เมื่อ 6 มิถุนายน 2567.

หลายแห่ง มีการโอนเงินระหว่างประเทศเพื่อหลบหนีคดี ส่งผลให้ต้องใช้เจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญทางการเงินเป็นจำนวนมากในคดี หรือกรณีที่ต้องสืบหาพยานหลักฐานนอกประเทศ เป็นต้น

(2) ความซับซ้อนของข้อกฎหมาย เช่น กรณีที่ต้องส่งประเด็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความหรือให้ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาวินิจฉัยเสียก่อน นอกจากนี้ ความซับซ้อนของคดีหมายรวมถึงกรณีที่แม้จะเป็นคดีที่ไม่ยุ่งยาก แต่มีข้อกฎหมายคลุมเครือหรือไม่ชัดเจนก็อาจจะส่งผลให้คดีล่าช้าได้เช่นกัน

ทั้งสองกรณีนี้ล้วนเป็นข้ออ้างที่รัฐสมาชิกยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าเป็นเหตุทำให้คดีล่าช้าและไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากความล่าช้านั้น

2.2 พฤติการณ์ของคู่กรณีที่ยาวนานเสียหายจากคดีล่าช้าเกินสมควร

กรณีที่พฤติการณ์ของคู่ความหรือคู่กรณีเป็นเหตุให้คดีล่าช้า เช่น กรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีออกนอกประเทศ หรือจงใจไม่ยื่นเอกสารหรือยื่นเอกสารล่าช้าเพื่อประวิงคดี หรือเปลี่ยนทนายบ่อยครั้ง หรือจงใจฟ้องคดีผิดศาล หรือขอขยายเวลาการยื่นเอกสารโดยไม่มีเหตุอันควร เป็นต้น ซึ่งรัฐสมาชิกอาจยกพฤติการณ์เหล่านี้ขึ้นอ้างเพื่อที่จะไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายกรณีคดีล่าช้าเกินสมควรได้ อย่างไรก็ตาม ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่โดยใช้ทุกวิธีการเยียวยาความเสียหายที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภายในของรัฐภาคีไม่ใช่พฤติการณ์ที่ส่งผลให้คดีล่าช้าแต่อย่างใด⁸

2.3 พฤติการณ์ของหน่วยงานที่มีหน้าที่วินิจฉัยหรือพิจารณาข้อพิพาท

กรณีที่ความล่าช้าเกินสมควรอาจเกิดจากความล่าช้าในการบริหารจัดการคดีของศาล หรือจากระบบการบริหารงานยุติธรรมที่บกพร่องเนื่องจากเกิดจากการขาดแคลนบุคลากรหรือขาดแคลนงบประมาณ กรณีนี้ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปถือว่ามีภาระละเมิดสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีภายในเวลาอันสมควรแล้ว รัฐสมาชิกไม่อาจยกปัญหาภายในนี้ขึ้นกล่าวอ้างเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบได้ เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ต้องสร้างหลักประกันการบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและต้องจัดการบริหารงานยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้กฎหมายภายในที่มีอยู่หรือสร้างเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อให้การบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและหลีกเลี่ยงความล่าช้าเกินสมควร

2.4 ความสำคัญของคดีที่มีต่อโจทก์หรือผู้ฟ้องคดี

กรณีนี้เป็นกรณีที่ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปวินิจฉัยว่า คำพิพากษาในคดีนั้น ๆ ส่งผลกระทบต่อชีวิตของโจทก์หรือผู้ฟ้องคดีอย่างน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาลักษณะของคดีแล้วหากเห็นว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของโจทก์หรือผู้ฟ้องคดีมาก คดีประเภทนี้จึงต้องใช้ความรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าระยะเวลาตามมาตรฐานกลางที่ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปกำหนด ได้แก่

⁸ คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป เลขที่ 9616/81 ลงวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 1987 ระหว่าง Erkner and Hofauer กับ สาธารณรัฐออสเตรีย [Online], retrieved from https://www.stradalex.eu/en/se_src_publ_jur_eur_cedh/document/echr_9616-81_001-55603 เมื่อ 10 มิถุนายน 2567.

คดีเกี่ยวกับสถานะของบุคคลหรือความสามารถของบุคคล คดีเกี่ยวกับสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คดีเกี่ยวกับอำนาจปกครองผู้เยาว์ คดีเกี่ยวกับแรงงานสัมพันธ์หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับการจ้างงาน หรือคดีที่โจทก์หรือผู้ฟ้องคดีป่วยด้วยโรคที่ไม่อาจรักษาได้หรือป่วยหนักและอาจมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน เป็นต้น

3. ค่าสินไหมทดแทน

ในส่วนของหลักเกณฑ์การพิจารณาค่าสินไหมทดแทนนั้น ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดไว้ ดังนี้

(1) ความเสียหายอันอาจคำนวณเป็นเงินได้นั้น ผู้ฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ หรือนำสืบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลโดยตรงมาจากการละเมิดสิทธิในการพิจารณาพิพากษาคดีของตนภายในเวลาอันสมควร ซึ่งศาลจะพิจารณาให้ตามที่เห็นสมควร

(2) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ได้ยอมรับหลักการให้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายทางจิตใจอันสืบเนื่องมาจากความวิตกกังวล ความเครียดระหว่างรอผลของคดี โดยเห็นว่าความวิตกกังวลหรือการทรมานทางจิตใจอันมีสาเหตุมาจากการรอคอยหรือจากระยะเวลาการพิจารณาพิพากษาคดีที่ยาวนานเกินไปนั้น ศาลเห็นว่า ความทุกข์ทางจิตใจดังกล่าวเกิดจากความไม่แน่นอนของสิทธิหน้าที่ของคู่ความที่เกิดขึ้นในระหว่างรอผลการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งเป็นผลธรรมดาอันอาจเกิดขึ้นได้ การที่คู่ความในคดีต้องรอคอยผลการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นเวลานานส่งผลให้เกิดความเสียหายทางจิตใจ ซึ่งความวิตกกังวลจากการรอคอยผลคำพิพากษานั้น เกินกว่าความกังวลเกี่ยวกับปัญหาทั่วไปในชีวิตประจำวัน หากการรอคอยยิ่งเนิ่นนานเท่าใด ความวิตกกังวลหรือความเครียดดังกล่าวก็ย่อมทวีคูณ ความเสียหายในกรณีนี้เป็นผลธรรมดาอันเกิดจากการรอคอย เป็นเวลานานโดยไม่อาจรู้ชะตากรรมของตน ซึ่งศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปได้กำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายทางจิตใจในอัตรา 1,000 - 1,500 ยูโรต่อปี นับแต่ปีที่คู่ความฝ่ายที่ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้เข้ามาในคดีจนถึงวันที่คดีถึงที่สุด ทั้งนี้ ศาลอาจพิจารณาเพิ่มหรือลดค่าเสียหายได้ตามพฤติการณ์แห่งคดี